

Целта на Църквата е да ни даде опит от Христос в нашето сърце. Този опит е реален и няма никаква връзка с нашата психология, не е някакво психологично събитие, не е нравствено събитие, което засяга само доброто поведение на човека, нито философско събитие, което засяга идеологията на човека, а е онтологично събитие, т. е. истинско, същностно.

Този опит от Бога е вътре в битието на човека и това въздейства върху целия човек. Човекът, който има този опит, след това започва да мисли, действа, движи, живее, съществува по друг начин, както казва св. ап. Павел на християните, да ходим в обновен живот, да ходим в нов начин на живот. Това е събитието, което ни пренася в нов начин на мислене, в нов начин на живот, действие, съществуване, това е новият живот, новата твар, това, което Христос обещава да даде на тези, които Го обичат и искат да живеят с Него. Разбирате, че това не е лесно, защото всички ние израснахме и имаме друг начин на живот - начин, за който са характерни много страсти, себични сме, имаме егоизъм, мислим само за нас, за нашата полза, не е лесно да преодолеем нашия индивидуализъм, не е лесно да победим егото и да живеем в тази общност с останалите хора в дух на любов, не е лесно да обичаме Бога, не знаем да обичаме Бога, защото за нас Бог е нещо непознато, идея, нещо, което още не сме преживели. Вярваме, че Бог съществува, признаваме Неговото съществуване или Го търсим, но още не сме Го докоснали, не сме Го преживели като опит. Затова не е лесно човек да промени своя начин на мислене, своя ум и да влезе в друга траектория на мислене. Това става лека-полека и от само себе си в пространството на Църквата. Човекът, който влиза в Църквата, започва да слуша Божието слово, да се моли, да чувства Божието присъствие в себе си, това започва постепенно да променя неговите сензори, започва да гледа с други очи света, да има други критерии, да съди и да използва нещата от този свят по много по-различен начин, докато постепенно от духовен младенец стане съвършен зрял човек, човек в Христос, който наистина живее тази пълнота на новата твар, на новия живот, който Христос донесе в света. Ако не постигнем това, и ако Църквата не стъпи върху този опит, тогава тя непременно ще се провали, както се провали на Запад. Църквата - не Православната Църква - ако можем да я наречем църква, или западното богословие, яви един бог, който отговаря на философските нужди и търсения и на разум, на аристотелевата логика. Това било един бог, който решавал всички логически въпроси на човека - от епохата най-вече на Просвещението. Сетне това породило други големи злини, а това, че западниците искали да основат богословието върху разума, автоматично породило атеизма. Нещо, което и ние си изпатихме в Гърция, където за

определен период нашето богословие подражаваше и се влияеше и от западното богословие, което искаше на всяка цена да докаже всичко чрез логиката, да направи всичко с логически аргументи и логически доказателства. По-възрастните от вас помнят, че през един период в учебниците по вероучение в училищата, не знам дали още съществуват тези неща- по мое време беше така, и в Гърция, имаше доказателства за съществуването на Бога. Имаше космологично, телеологично, логическо доказателство, защото хората имали нужда да докажат Бога логически, именно логиката бе обожествена и Бог трябваше да бъде доказан с логически аргументи. Това било нужда на Запада. В източното православно пространство никога не сме имали такива аргументи. Нито някога е имало нужда. За нас въпросът не бе да ни докажат Бога логически, а да Го преживеем опитно, ние сме източни хора, функционираме чрез нашето сърце, нашият център не е мозъкът, а сърцето. Така учи и Евангелието. Сърцето, което е център на всички психосоматични сили на човека, приема или отхвърля Бога и човекът функционира, като има за център своето сърце. Затова никога не навлязохме в тези дилеми, които имали западните, които стигнали до атеизъм и така се породил атеизмът. И ние видяхме атеизма в Гърция след въстанието през 1821 г., когато бе създаден Богословският факултет в Атина, който бе копие на немските факултети. Веднага щом се освободихме от турците, клетите ни сънародници отивали в „просветлени“ народи на запада, казваше великият. . . как да го нарека сега, този, който реално е предател, но го представят като велик просвещенец Адамантиос Кораис, и и ни учеха, че той е велик патриот, а той предаде нашата традиция. Той чрез неговото просвещение и цялото това промито мислене издигнал като лозунг това да отидем в просветлените народи на запад и да приемем от тях светлина. Разбира се, ние отидохме, от една страна, останахме православни, но изучавахме богословието от протестанти и римокатолици, които били западни хора, хора на логиката, които строели готически храмове, депресиращи човека, а тяхното богословие и вяра били едно логически построено здание, каквато е класическата музика, тя е велико „математическо“ и логическо постижение, тя е прекрасна, страхотна в своя израз, но не изразява нас, източните православни. Помните, когато в миналото, за да те смятат за духовно извисен, трябваше да пуснеш в хола си класическа музика, да седнеш и да се правиш, че си се издигнал над пространството и ме заплуй, ако някой от нас разбере какво означава това. Просто да се правим на духовни. Помня, когато за известно време се занимавах с музика и се опитвах да открия какво има в тази музика, дори в неделните училища да пуснеш един плоча с класическа музика се смяташе за нещо много важно. Е как да пуснеш *Господи сил*? Това се смяташе за унижително. Сега *Господи сил*

ли ще слушаме? Или да ходиш да палиш свещ? Запали една лампичка. Така е по-хубаво. Влязохме в друг начин живот, който, за съжаление, самата Църква се опита да въведе сред хората. И какво стана? Беше естествено. От една страна, народът вървеше в една, а йерархията в друга посока. Народът служил на Бога съгласно отеческите традиции, нашите баби ходили на църква, правели поклони, палели свещи, чествали празниците, постили, молили се, правили това, което знаели и служили на Бога така, както се научили през векове, а Църквата и богословите се опитвали да развият една атмосфера на пиетизъм и морализъм, основани върху диктаторско мислене, което било напълно чуждо на живота и автентично предание на Църквата. Това мислене никога не говорило за опитно преживяване на Бога, защото да си християнин означавало да приемеш

философски и интелектуално евангелските теории и ако да четеш Евангелието и вършиш добри дела, тогава вече си добър християнин. Затова имахме и определени типове християни. За да си добър християнин, трябва да носиш еди-какви си дрехи, да се сресваш по еди-какъв си начин. Помнете, дори досега, стават големи обсъждания например дали жените трябва да си връзват косата на кок и дали мъжете трябва да носят обици. Бре детето ми, ако отидеш в Африка, там дори православни носят 100 000 гривни и 400 обици. Сега на негъра ще му сложиш папионка и ще го направиш французин? Какво ще го правиш, след като е негър. Ще вземе тъпана, ще танцува, ти каквото и да правиш, той най-много да те изяде, ако тръгнеш да го опитомяваш! Всеки човек има свой начин, по който обича Бога и Му служи, това е свободата на Православната Църква, която не се е поколебала да канонизира светци, които се правели на безумни и това са юродивите. Знаете, че имаме различни ликове светци-подвижници, затворници-аскети, отшелници, такива, които живели в общежитийни манастири, мъченици, изповедници. Имаме и един лик, един от най-хубавите чинове-юродивите. Те се правели на луди, правили шури неща, и тези богобеузмни, например св. Андрей, юродив заради Христос, ходел нощем в кръчмите, там се качвал по масите и изпивал цяла кана вино. Отгоре до долу, целувал всички девойки там, отивал и спял в едно и също легло с тях. Този велик светец. Разбира се, без следа от грях, но правил всички тези неща, за да осмее света и лицемерното благочестие. Друг юродив - св. Симеон веднъж отишъл в храма, напълнил кош с камъни и хвърлял по всички и ги прогонил от храма. След това някои жени отишли и го осмели, а той подухнал, устите им се изкривила и той казал: никоя от вас няма да оздравее, ако не я целуна! Помислете само какво правили тези светци! Друг си съблякъл дрехите и обикаял в града и другите търчали да го хванат и да го обвият в чаршафи. На него обаче не му пукало! Така влязъл и в храма. Шури неща, които, разбира се, не били шури, а тези светци преодолели страстите от този свят и живеели в друго състояние. Съветвам ви да четете житията на юродивите заради Христа, но не и да им подражавате, защото ще имаме проблеми! Просто да ги четете, за да видите свободата на Църквата, свободата на етоса, която Православната Църква има, и не само родила много такива светци, а имала и смелостта да ги обяви за светци и да ги изтъкне не като малки светци, а като най-великите светци, които има. Те са едни от най-избраните чеда и чинове на нашата Църква. Когато след това дошли „добрите християни“ от неделното, как да четат такива неща? - да си съблечеш дрехите- тежко и горко, тук трябваше да носиш специални чорапи, които имат ръб отзад и се питах защо да има ръб отзад? Отговор - когато някой гледа крака на някоя девойка, да разбира, че носи чорапи и не е без чорапи. Или да имаш си специален кок на косата, да имаш специална прическа. Ако видеше девойка с такава прическа, разбираше, че тя е от Църквата, от неделното. Тези хора не можеха да приемат друг начин, защото нещата бяха подредени с една хладна логика. Благочестието бил рожба и въпрос на човешката логика. Това го взехме от запада. Слава Богу, тези неща изчезнаха. Няма ги. Дори може да не ги знаете, но ние, по-старите, ги живяхме. Родихме се в една такава атмосфера на неделни училища, вероучение в училищата и такова поколение богослови, където всичко беше поставено в една схема, която даде противоположния резултат - отстъпление от Църквата. Децата ходеха на неделно училище и на църква до 13-14 год възраст, след това громеха всичко, защото не издържах. Това бяха абсурдни неща. Как да седнат да слушат другия, който им казва тези неща, например ризата ти да бъде дотук? Те отритнаха

всичко и имахме отстъпване от Църквата. Разбира се, макар и болезнено, то беше спасително. Този тип църква трябваше да се разпадне, в никакъв случай не трябваше да консервираме тази мумия като църква, защото не беше Църква и нещата трябваше да се променят. За щастие това стана не от богословите или църковната йерархия, а от самите хора. Говорим за периода 1950 -1972 г. След това настъпи (духовна) „революция“ и в Гърция вече имахме развитие на светоотеческото богословие, динамично присъствие на отците от Света Гора, които разтърсиха основите на това здание и то падна като хартиена кула. След това стана великото чудо, голямото обръщане на младите към Църквата. Те откриха Църквата, която не познаваха, след като преди това бе разрушен този лош и крив идол, порочно издигнат по подражание на Запада в нашето православно източно пространство.

Днес, слава Богу, това става и в нашата страна, която имаше друг ход главно поради нашите национални прекеждия и събития (турската окупация), които всекидневно бяха пред нас и ни терзаеха. Хората тук (в Кипър) запазиха правилната и здрава връзка с Бога и Църквата докато дойде часът на относителният мир, където нещата сега лека полека вървят добре най-малко на равнището на народа. Но и до днес имаме странични ефекти в по-старите поколения, навярно и във висшите слоеве на Църквата, но този род ще отmine и вие навярно ще имате по-добри условия. Просто да ви кажа, деца, че по мое време, когато започнах да се занимавам с Църквата и исках да разбера какво става, за нас светоотеческите текстове бяха нещо непознато, нямаше публикувано нито едно съчинение на някой св. отец, нито знаехме какво означава бреница, монашество, бдение, нищо от всичко това. Имахме неделното училище, библейските уроци, песничките, екскурзийките, трябваше да бъдем „добри“ деца, добри ученици в училище, съвършени лицемери, каквото правим да го правим тайно, за да не се издадем, бяхме добрите деца от витрината. Разбира се, витрината не може да издържи дълго време.

Следва продължение...

Превод от гръцки: Константин Константинов

{jcomments off}